

Akušerio profesija – ne darbas, o misija

Teresė Gužauskienė

Higienos institutas

Su žurnalo skaitytojais mintimis apie akušerio profesiją dalijasi Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno klinikų Akušerijos ir ginekologijos klinikos Reprodukcinio centro akušerė Vita Vaičienė. 2021 metais Vita Vaičienė apgynė daktaro disertaciją „Lietuvos akušerių darbo aplinkos, profesinės savivokos ir psichosocialinės gerovės sąsajų vertinimas“. Ji yra pirmoji akušerė Lietuvoje, tapusi mokslų daktare.

Akušerė dr. Vita Vaičienė Reprodukcinės medicinos centre. *Asmeninio albumo nuotr.*

Kokia buvo Jūsų profesinio kelio pradžia? Kada supratote, kad norite būti būtent šios srities specialistė? Ar tai buvo, kaip sakoma, vaikystės svajonė, ar tiesiog taip susiklostė aplinkybės, gal šeimos įtaka?

Kiekvienas iš mūsų gimsta turėdamas gebėjimą mylėti, vidinę nuojautą, puikią intuiciją. Ir jei gyvenime, artimoje aplinkoje, šeimoje suteikta galimybė šias vertybes puoselėti, neprarasti pasitikėjimo savimi – atrasi save ir savo vietą šiame pasaulyje.

Man gyvenimo harmonija – tai ryšys su savimi, su supančiu pasauliu ir laikui bėgant neprarastu pasitikėjimu savimi. Tėvai man davė vardą, kuris lotynų kalba reiškia „gyvenimas“. Galime žvelgti filosofškai, ar tai likimas, ar atsitiktinumas, susietas su gyvybės atėjimu į šį pasaulį. Tačiau tvirtai žinau, kad noras tapti akušere glūdėjo mano pašąmonėje. Juk gimimas ir šiandien tebėra vienas nuostabiausių pasaulio stebuklų, kuriame dalyvauja ir prie kurio viena pirmųjų prisiliečia akušerė.

Kada prasidėjo Jūsų profesinė karjera, kur buvo Jūsų pirmoji darbovietė? Kokie pirmieji išpūdžiai pradėjus dirbti? Ar labai skyrėsi Jūsų įsivaizdavimas nuo realybės?

Mano pirmoji darbovietė, kurioje dirbu ir iki šiol, – Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno klinikų Akušerijos ir ginekologijos klinika. Šio kolektyvo narė esu jau 30 metų – dirbti pradėjau 1993 metų liepos 1 dieną. Pritariu posakiui, kad žmogus du trečdalius gyvenimo praleidžia darbe. Laikui bėgant Klinika išties tapo mano antraisiais namais. Nuo pat pirmų dienų pradėjus dirbti buvau optimistė, realiai suvokiau esamą situaciją ir teigiamai priimu naujus pokyčius, kurie vyksta nuolatos. Pradėjau dirbti tarybinės santvarkos laikais ir nenorėčiau tų metų prisiminti tik negatyviai. Tuomet neturėjome išmaniųjų technologijų, bet kur kas daugiau laiko galėjome skirti tiesioginiam bendravimui su gimdyve, jos šeima, su kolegomis. Atėjus pažangiųjų technologijų amžiui, atsivėrė galimybės užsiimti pedagogine veikla, mokslu ir profesiniu tobulėjimu.

Kas padeda rasti dvasinę pusiausvyrą, susidūrus darbe su skaudžiomis situacijomis?

Mano šeima yra didžiausia atsvara, dvasinės pusiausvyros sergėtojai. Jie mane visada palaikė, pritarė ir padėjo išgyventi sunkiausias situacijas, o, svarbiausia, niekada neprišėmė teisėjų vaidmens, kas dažnai nutinka, kai susiduri su nesklandumais darbo aplinkoje.

Sunku būtų įvertinti, kurios srities mediko darbas yra svarbesnis, atsakingesnis. Visgi akušerio profesiją pavadinčiau ne darbu, o misija. Akušeris atsakingas už dvi gyvybes vienu metu – motinos ir kūdikio. O gal per daugelį metų tai tampa įprasta rutina?

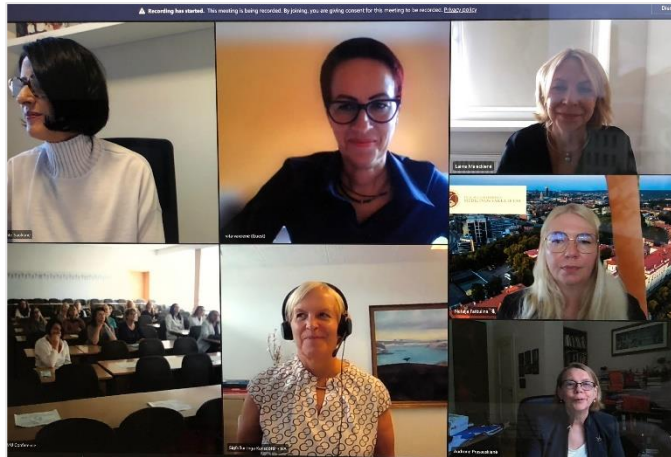
Neginčijama tiesa, akušerio profesija – tai misija. Kasdieninėje veikloje akušeris, teikdamas sveikatos priežiūros paslaugas nėščiajai, gimdyvei, pagimdžiusiai mamai ir kūdikiui, jų šeimai, artimiesiems, turi gebėti ne tik profesionaliai ir greitai spręsti konkrečias iškilusias problemas, valdyti konfliktines situacijas, bet ir nerodyti streso ar asmeninių išgyvenimų, turi išlikti empatiškas, rūpestingas, dėmesingas ir pakantus. Kiekviena nauja darbo diena su įsipareigojimais, atsakomybe ir iššūkiais niekuomet netaps rutina.

Iš tiesų, medikas privalo gebėti nepasiduoti jausmams, bet kurioje situacijoje išlikti profesionalas ir nepaisydamas emocijų daryti tai, kas būtina. Kaip Jums tai pavyksta?

Akušerijoje, kaip ir visoje medicinoje, svarbi ne tik profesinė, bet ir asmeninė kompetencija. Asmeninė kompetencija kyla iš mūsų sąmonės, iš širdies: pasitikėjimas savimi, savęs pažinimas ir gebėjimas remtis savo stipriosiomis savybėmis padeda valdyti emocijas ir jausmus, kad galėtum objektyviai spręsti problemas. Profesinė kompetencija įgyjama dirbant. Bėgant metams išmokstame atsiriboti nuo audringų emocijų ir nepasiduoti jausmams.

Esate ne tik „praktikė“, bet ir turite mokslo laipsnį – apgynėte daktaro disertaciją. Kas skatina nepasiriboti tiesioginėmis pareigomis, bet ir siekti aukščiausio profesinio išsilavinimo. Juk disertacijos rašymas nemenkas iššūkis, reikalaujantis ir laiko, ir energijos, ir didelio susitelkimo. Kaip kilo mintis imtis mokslinio darbo?

Užsibūti komforto zonoje per ilgai, mano suvokimu, nėra gerai. Norėdamas tobulėti ir siekti išsikelto tikslo, privalai nebijoti šokti į nežinomybę. Iki 2012 metų klinikinėje praktikoje mentore jau buvau pakankamai ilgą laiką, bet tai ne tas pats, kas pedagoginė veikla universitete. Tai buvo dar vienas mano priimtas profesinis iššūkis – dėstyti LSMU Slaugos fakulteto Akušerijos studijų programos pirmos pakopos studentams. Ši programa universitete pradėta vykdyti tik nuo 2010 metų. Tuomet ir kilo minčių ir noro siekti aukščiausio profesinio išsilavinimo – mokslų daktaro laipsnio.

Nuotoliu vykusio daktaro disertacijos gynimo epizodas.

Viršutinėje eilėje: 1-a iš kairės – LSMU MA VSF Sveikatos vadybos katedros prof. dr. Skirmantė Sauliūnė, 2-a – disertantė Vita Vaičienė, 3-ia – LSMU Akušerijos ir ginekologijos klinikos prof. dr. Laima Maleckienė; antroje eilėje: 1-a nuotr. – LSMU kolegą, 2-a – LSMU Vaikų reabilitacijos klinikos vadovė prof. dr. Audronė Prasauskienė, 3-ia – Akureyri universiteto (Islandija) prof. dr. Sigfridur Inga Karlsdottir, virš jos – VU Medicinos fakulteto prof. dr. Natalja Fatkulina. *Asmeninio albumo nuotr.*

Su kokiais sunkumais susidūrėte rašydama disertaciją? Kas padėjo juos įveikti?

Gyvenime sau esu labai reikli: prioritetų susidėliojimas, tvarka, drausmė man yra svarbu. Derindama klinikinę, pedagoginę veiklą ir mokslinį darbą, laiko sąnaudas, vidinę energiją ir susitelkimą paskirsčiau tolygiomis proporcijomis. Neneigsiu, buvo nelengva suderinti visas profesines veiklas, asmeninį gyvenimą ir disertacinio darbo rengimą. Daug padėjo visi mane supę žmonės. Turėdama besąlygišką šeimos palaikymą, galėjau skirti laiko moksliniam darbui. Neatsisakė padėti ir akademinės bendruomenės kolegos, klinikinio ir mokslinio darbo vadovai, jaučiau bendraminčių akušerių supratingumą. Visa tai padėjo pasiekti tikslą – apginti daktaro disertaciją.

Jūsų pavyzdys įkvepiantis ir vertas didelės pagarbos. Jūsų pasiekimai laužo stereotipus ir akivaizdžiai rodo, kad akušerio profesija savo kokybiniu lygmeniu gali prilygti bet kurios srities mediko profesijai. Kaip įsivaizduojate ateities akušerio profesiją, kokias kompetencijas reikėtų ugdyti, tobulinti?

2017 metais buvau pakviesta į LSMU KK Akušerijos ir ginekologijos Reprodukcinės medicinos centro komandą kaip akušerė, norinti ir galinti dirbti kuriant ir steigiant šį centrą. 2019 metais Reprodukcinės medicinos centras pradėjo savo veiklą – čia vėl susidūriau su naujais iššūkiais ir patirtimi, dirbdama su vaisingumo srities specialistų komanda. Apie tai kalbu, nes prisiminiau tuo metu gautą įvertinimą – padėką už išmaniosios Reprodukcinės medicinos centro akušerės įvaizdžio kūrimą. Taip būtent ir įsivaizduoju – ateities akušerio profesija bus išmani ir ne tik nenusileis, bet daug kur lenks kokybiniu lygmeniu kitų sričių medikų profesijas.

Nenorėčiau prisiimti akušerės kaip ekspertės ir/ar vertintojos dėl kompetencijų ir ugdymo vaidmens. Tik noriu paskatinti, padrąsinti akušerius, nes medikų bendruomenėje žinios prieinamos kiekvienam iš mūsų. Kad galėtume tobulėti, reikia tik mūsų pačių smalsumo, atkaklumo ir nesileisti sugniuždomiems kasdieninės rutinos.

Kas, Jūsų manymu, šiuo metu aktualu akušerijos srityje? Kokios būtų didžiausios problemos?

Moterys nenori susidurti su „medicinos mašina-konvejeriu“. Jos nori ramaus, bet kartu ir saugaus gimdymo. Sukurti tokią aplinką ir teikti pagalbą puikiai geba akušeriai. Deja, akušeriai mūsų šalyje iš dalies dar per mažai vertinami, neturi savarankiškumo net savo kompetencijos ribose, bet, neabejoju, ateis laikas, kai ši padėtis pasikeis. Tvirtai įrodyta, kad akušeris yra geriausias specialistas, kai reikia stebėti normalaus nėštumo eigą, suteikti šeimai reikiamą žinių jautriu laikotarpiu, mokyti ligų prevencijos. Kiekvienas akušeris iš dalies yra savo jaunesnio kolegą ir dėstytoją, ir mokytoją. Kita vertus, privalai ir pats nuolat mokytis, nes medicinoje žinios, sistemos

nuolat keičiasi. Taip pat nereikėtų atmesti minties, kad turi atsirasti ir bendruomenės akušeris kaip šeimos gydytojo komandos narys. Čia jau mano žvilgsnis krypta į jaunųjų kolegų akušerių, dar tik studijuojančių būsimų akušerių, iniciatyvą ir norą keisti akušerių veiklos ateitį.

Akušerė dr. Vita Vaičiienė 21-ajame Šiaurės šalių akušerių kongrese Reikjavike. *Asmeninio albumo nuotr.*

Su pirmąja akušerijos mokytoja vyr. slaugos administratore akušere Virginija Stankevičiūte. *Asmeninio albumo nuotr.*

Kaip pasikeitė (jeigu pasikeitė) visuomenės ir medikų bendruomenės požiūris į akušerį, į jo pareigas, į jo kompetencijas?

Gerai nuteikia tai, kad auganti jauna medikų bendruomenės karta keičia profesines tiek vidines, tiek išorines vertybes, kurios siejamos su savirealizacija darbe, kompetencijos lygiu bei tikslų siekimu, pasiektais darbo rezultatais. Džiugina, kad ir jauniems kolegoms išlieka svarbi asmeninė ir profesinės srities etika, empatija, noras padėti kitiems, netgi altruizmas.

Visuomenės požiūris į akušerius ir jų darbo specifikos suvokimas taip pat keičiasi. Geriau suprantama, ką reiškia būti akušeriu, kokia jo misija ir galimybės teikiant pagalbą nėščiajai, gimdyvei, pagimdžiusiai mamai ir kūdikiui, šeimai, artimiesiems.

Esate Lietuvos akušerių sąjungos narė. Kuo ši veikla Jums naudinga ir ką ji duoda apskritai Lietuvos akušeriams?

Sakoma, kad vienas žmogus gali pastatyti namą. Tačiau su komanda galime pastatyti visą miestą. Lietuvos akušerių sąjunga ir buvimas joje man duoda bendrystę, paramą, pagalbą. Tik reikia išdrįsti kalbėti, išsakyti ne tik problemas, bet ir pasidalinti džiaugsmiais, o kai reikia, paprašyti pagalbos. Visi puikiai suprantame, kad kartu galime daug daugiau nei po vieną.

Ko palinkėtumėte savo profesijos kolegoms?

Akušerio profesija – ne darbas, o misija. Niekada to nepamirškite.

Dėkui už pokalbį. Žurnalo skaitytoju vardu linkime naujų profesinių pasiekimų.